

TANTÁRGYI ADATLAP

PIACI SZERKEZETEK

BMEGT30A104

I. TANTÁRGYLEÍRÁS

1. ALAPADATOK

Tantárgy neve

PIACI SZERKEZETEK

Azonosító

BMEGT30A104

A tantárgy jellege

kontaktórás tanegység

Kurzustípusok és óraszámok

<i>Típus</i>	<i>óraszám</i>
Előadás	4
Gyakorlat	0
Laboratórium	0

Tanulmányi

teljesítményértékelés
(minőségértékelés)

típusa

félévközi
érdemjegy

Kreditszám

5

Tantárgyfelelős

Neve   *Beosztása*   *Email címe*

Dr. Gilányi Zsolt   egyetemi docens   gilanyi.zsolt@gtk.bme.hu

Tantárgyat gondozó oktatási szervezeti egység

Közgazdaságtan Tanszék

A tantárgy weblapja

<https://edu.gtk.bme.hu>

A tantárgy oktatásának nyelve

magyar - HU

A tantárgy tantervi szerepe, ajánlott féléve

Szak: **Nemzetközi gazdálkodás alapszak 2018/19/1 félévtől**

Tantárgy szerepe: **Kötelező**

Ajánlott félév: **4**

Szak: **Nemzetközi gazdálkodás alapszak 2020/21/1 félévtől**

Tantárgy szerepe: **Kötelező**

Ajánlott félév: **4**

Szak: **Nemzetközi gazdálkodás alapszak 2022/23/1 félévtől**

Tantárgy szerepe: **Kötelező**

Ajánlott félév: **4**

Közvetlen előkövetelmények

Erős   Közgazdaságtan I. – Economics I. (BMEGT30A003)

Gyenge   Nincs

Párhuzamos   Nincs

Kizáró feltételek   Nincs

A tantárgyleírás érvényessége

Jóváhagyta a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Kari Tanácsa (2021.11.24.) az 581046/15/2021 iktatószámmon hozott határozatával, amely érvényes 2021.11.24-től.

2. CÉLKITŰZÉSEK ÉS TANULÁSI EREDMÉNYEK

Célkitűzések

A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék egy termék vagy termékcsoporthoz tartozó piacának, illetve egy iparágaként a lehetséges elemzési eszközeit, a különböző piaci formák (verseny, monopólium, oligopólium) jellemzőit és a vállalatok stratégiai viselkedésmódjait. A félév során kitérünk a versenyszabályozás bizonyos kérdéseire is. A tárgyat sikeresen teljesítők képesek lesznek átlátni, milyen összetett is a viszonyrendszer a piaci struktúra, a vállalati viselkedés és az iparági teljesítmény közt.

Tanulmányi eredmények

Tudás

1. ismeri a modern piacelmélet fogalomrendszerét, a szerkezet-magatartás-teljesítmény paradigmát,
2. ismeri a többtermékes vállalatok termelési és költségfüggvényeit, a közöttük fennálló összefüggéseket; a méret- és választékgazdaságosság fogalmát, fontosabb mérőszámait, hatásukat a piaci szerkezetre,
3. ismeri a nemkooperatív oligopóliumok alapmodelljeit (pl. Cournot-, Bertrand-, Stackelberg-modell stb.),
4. ismeri a kooperatív, ill. nemkooperatív stratégiai viselkedés (kartellek, fúziók, kizorító magatartás stb.) fontosabb alapelméleteit és -modelljeit (büntetéskioldó stratégia, fúziós paradoxon, Bain–Sylos-modell stb.),
5. ismeri a horizontális termékdifferenciálás fontosabb modelljeit (Chamberlin-modell, Hotelling egyenes város modellje, Salop körmodellje, térbeli Bertrand-modell stb.),
6. ismeri a vertikális termékdifferenciálás alkalmazásának alapvető módozatait, motivációját és a másodfokú árdiszkriminációval való összefüggéseit,
7. tisztában van az árdiszkrimináció (lineáris és nemlineáris árképzés), a csomagban történő értékesítés és árukapcsolás alapvető formáival, ismeri ezek alkalmazási feltételeit és jóléti hatásait,
8. tisztában van a versenyszabályozás alapvető céljával, ismeri ennek fontosabb területeit és eszközeit,
9. ismeri a kutatás-fejlesztés és a piaci struktúrák összefüggéseit, a szabadalmi rendszerek hatásait.

Képesség

1. képes a megfelelő adatok ismeretében kiszámítani a piaci koncentráció és teljesítmény fontosabb mérő-számain (n-vállalatos koncentrációs hányados, Herfindahl–Hirschman-index, Lerner-index stb.), ezek alapján a piac jellemzésére, következtetések levonására, szakpolitikai javaslatok megfogalmazására,
2. képes a tanult piaci struktúrák azonosítására, a megfelelő adatok alapján a piac jellemzésére alkalmas vállalati és iparági szintű mutatók (vállalati és piaci kibocsátás, ár, profitok, jólét stb.) kiszámítására,
3. képes a vállalatok közötti stratégiai interakciók egyszerűbb játékelméleti modellek segítségével történő leírására, ez alapján az optimális stratégiák és a várható (egyensúlyi) kimenet azonosítására,
4. képes önálló tanulás megtervezésére, megszervezésére és végzésére,
5. képes megérteni és használni a modern piacelmélet szakirodalmát, könyvtári forrásait,
6. alkalmas arra, hogy szakterületének megfelelően, szakmailag adekvát módon, szóban és írásban kommunikáljon anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

Attitűd

1. együttműködik az ismeretek bővítése során az oktatóval és hallgató társaival,
2. folyamatos ismeretszerzéssel bővíti tudását,
3. nyitott az információtechnológiai eszközök használatára,
4. törekszik a nem tökéletesen versenyző piacok jellemzéséhez szükséges eszközrendszer megismerésére és alapszintű használatára,
5. törekszik a pontos és hibamentes feladatmegoldásra.

Önállóság és felelősség

1. önállóan végzi a piacelméleti feladatok és problémák végiggondolását és adott források, adatok alapján történő megoldását,
2. nyitottan fogadja a megalapozott kritikai észrevételeket,
3. egyes helyzetekben – csapat részeként – együttműködik hallgatótársaival a feladatok megoldásában

Oktatásmódszertan

Előadások, számítási gyakorlatok, kommunikáció írásban és szóban, IT eszközök és technikák használata, opcionális önállóan és csoportmunkában készített feladatok, munkaszervezési technikák

Tanulástámogató anyagok

- Tankönyv: L. Pepall – D. Richards – G. Norman: Piacelmélet, HVG Orac, 2008.
- Példatár, feladatgyűjtemény: Berde Éva (szerk.): Mikroökonómiai és piacelméleti feladatgyűjtemény, TOKK, 2009.
- Ajánlott kiegészítő irodalom: D.W. Carlton – J.M. Perloff: Modern piacelmélet, Panem, 2003.
- Obligatory textbook: Pepall L. – Richards, D. – Norman, G.: Industrial Organization: Contemporary Theory and Practice, South Western, 2005
- Problems: Berde É. (ed.): Problems in Microeconomics and Industrial Organization, TOKK, 2009
- Recommended textbook: Carlton, D.W. – Perloff, J.M.: Modern Industrial Organization, Pearson, 2000
- Letölthető anyagok, tesztek, videók a tárgy Moodle-felületén
- Downloadable materials, tests, videos at the course's Moodle site

II. TANTÁRGYKÖVETELMÉNYEK

A TANULMÁNYI TELJESÍTMÉNY ELLENŐRZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

Általános szabályok

A 2.2. pontban megfogalmazott tanulási eredmények értékelése három évközi írásbeli teljesítménymérés (összegző tanulmányi teljesítményértékelés) és az órákon tanúsított aktív részvétel alapján történik.

Teljesítményértékelési módszerek

A. Szorgalmi időszakban végzett teljesítményértékelések részletes leírása: 1. Összegző tanulmányi teljesítményértékelés: a tantárgy és tudás, képesség típusú kompetenciaelemeinek komplex, írásos értékelési módja zárthelyi dolgozat formájában. A dolgozat alapvetően a megszerzett ismeretek alkalmazására fókuszál, így a problémafelismerést és -megoldást helyezi a középpontba. Gyakorlati (számítási) feladatokat is meg kell oldani a teljesítményértékelés során, de az emellett elméleti jellegű, a lexikális tudás mérésére szolgáló feladatokat is tartalmaz. (Feladattípusok: különféle tesztek [50%]; számítási feladatok [50%]; zárójelben az egyes feladattípusok súlya szerepel.) Mind a három teljesítményértékelés során külön-külön el kell érni legalább a maximálisan elérhető pontszám 40%-át. Az értékelés alapjául szolgáló tananyagrészt a tantárgy előadói határozzák meg a félévre ütemezett órákhoz igazodva. 2. Részteljesítmény-értékelés (aktív részvétel): a tantárgyi tudás, képesség, attitűd, valamint önállóság és felelősség típusú kompetenciaelemeinek egyszerűsített értékelési módja. Ennek megjelenési formája lehet a felkészült megjelenés és tevékeny részvétel az előadásokon, önként vállalt példamegoldás a hallgatók előtt, illetve az oktatók által adott szorgalmi feladatok írásos kidolgozása és beadása például a tárgy Moodle felületén. A kijelölt feladatok határidőre való teljesítésével többletpont szerezhető, az egységes értékelési elveket a tantárgyfelelős és a tantárgy előadói együttesen határozzák meg.

Szorgalmi időszakban végzett teljesítményértékelések részaránya a minősítésben

- 1. összegző tanulmányi teljesítményértékelés: 40%
- 2. összegző tanulmányi teljesítményértékelés: 33%
- 3. összegző tanulmányi teljesítményértékelés: 27%
- összesen: 100%+

Vizsgaelemek részaránya a minősítésben

Az aláírás megszerzésének feltétele, az aláírás érvényessége

Érdemjegy-megállapítás

Jeles	90
Jeles	85–90
Jó	70–85
Közepes	55–70
Elégséges	40–55
Elégtelen	40

Javítás és pótlás

1) A három összegző tanulmányi teljesítményértékelés mindegyike a szorgalmi időszakban (egy alkalommal) díjmentesen pótolható vagy javítható. Javítás esetén a később megszerzett eredményt vesszük figyelembe. 2) Amennyiben az 1) pont szerinti pótlással sem tud a hallgató elégtelentől különböző érdemjegyet szerezni, úgy a pótlási időszakban egy zárthelyi dolgozat esetében – a szabályzatban meghatározott díj megfizetése és a díjköteles pótlási alkalomra való regisztráció mellett – második alkalommal ismételt kísérletet tehet a sikertelen első pótlás javítására. 3) Az aktív részvétel – jellegéből adódóan – nem pótolható, nem javítható, továbbá más módon nem kiváltható vagy helyettesíthető.

A tantárgy elvégzéséhez szükséges tanulmányi munka

részvétel a kontakt tanórákon	14×4=56
félévközi készülés tanórákra	14×2=28
felkészülés a teljesítményértékelésekre	3×16=48
kijelölt írásos tananyag önálló elsajátítása	18
összesen	150

A tantárgykövetelmények jóváhagyása és érvényessége

A Kari Hallgatói Képviselőlet véleményezése után jóváhagyta dr. Lógó Emma oktatási dékánhelyettes 2021.10.04-én. Érvényes 2021.10.04-től.

III. RÉSZLETES TANTÁRGYTEMATIKA

TEMATIKAI EGYSÉGEK ÉS TOVÁBBI RÉSZLETEK

A félévben sorra vett témák

A 2.2. pontban megfogalmazott tanulási eredmények eléréséhez a tantárgy a következő tematikai blokkokból áll. Az egyes félévekben meghirdetett kurzusok sillabuszaiban e témaelemeket ütemezzük a naptári és egyéb adottságok szerint.

- 1 Piaci struktúrák elemzése a közgazdaságtanban. Az SCP modell. Piaci koncentráció és piaci hatalom mérése. A kompetitív piac, verseny: hatékonyság és jólét
- 2 Költségek és piacszerkezet. Az egy és több terméket előállító vállalat költségei. Méret- és választékgazdaságosság, természetes monopólium
- 3 Monopolista viselkedés, árképzési stratégiák, árdiszkrimináció: formái, jóléti hatásai
- 4 Csomagban történő értékesítés és árukapcsolás
- 5 Stratégiai interakciók jellemzése játékelméleti modellekkel
- 6 Szimultán oligopólium-modellek (Cournot, Bertrand-alapmodell és térbeli Bertrand-modell)
- 7 Szekvenciális, dinamikus játékok (Stackelberg-modell)
- 8 Összejátszás, kartell, horizontális fúziók
- 9 Nemkooperatív stratégiai viselkedés
- 10 Termékdifferenciálás, monopolisztikus verseny
- 11 Reklám
- 12 K+F és szabadalmak

További oktatók

Kupcsik Réka egyetemi tanársegéd kupcsik.reka@gtk.bme.hu

A tantárgykövetelmények jóváhagyása és érvényessége

A Tantárgyi adatlap I. és II. részén túli III. részét az érintett szak(ok) szakfelelőse(i)vel való egyeztetés alapján az 1.8. pontban megjelölt Közgazdaságtan Tanszék vezetője hagyja jóvá.